

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสำรวจลักษณะการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาทุกกลุ่มโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประธานกลุ่มโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งประธานกลุ่มโรงเรียน หรือเลขานุการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและแบบให้กรอกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้วิธีการส่งแบบสำรวจผ่านหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขอความร่วมมือในการจัดส่งแบบสำรวจไปยังประธานกลุ่มโรงเรียนทุกคน ผู้วิจัยได้รับแบบสำรวจครบ 23 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษารายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ ความคิดเห็น และปัญหาอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย กลุ่มโรงเรียน จำนวน 7 กลุ่มโรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 109 คน และครูที่เคยร่วมอยู่ในโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน จำนวน 298 คน รวมทั้งสิ้น 407 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่ แบบศึกษาเอกสารของกลุ่มโรงเรียน

แบบสัมภาษณ์ประธานกลุ่มโรงเรียน และแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จากแบบศึกษาเอกสารของกลุ่มโรงเรียนและแบบสัมภาษณ์ประธานกลุ่มโรงเรียนได้ข้อมูลครบร้อยละ 100.00 ส่วนแบบสอบถามได้ข้อมูลฉบับสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 90.17 ข้อมูลที่ได้จากแบบศึกษาเอกสารของกลุ่มโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามดำเนินการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างเป็นร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี กลุ่มผู้ตรวจสอบร่างรูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ประธานกลุ่มโรงเรียน กรรมการกลุ่มโรงเรียน ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและครู จำนวนทั้งสิ้น 42 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งให้ผู้ตรวจสอบทราบ ผู้วิจัยจัดส่งร่างรูปแบบและแบบตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไปยังผู้ตรวจสอบและขอรับคืนด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีโรงเรียนประมาณ 7-8 โรงเรียน ร้อยละ 65.22 รองลงมาเป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโรงเรียนมากกว่า 8 โรงเรียน ร้อยละ 26.09 และเป็นส่วนน้อยที่เป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีโรงเรียนน้อยกว่า 7 โรงเรียน ร้อยละ 8.69

2. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

2.1 ประชากรกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 41-45 ปี อายุราชการระหว่าง 21-25 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2 คณะผู้ให้เทศภายในกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 41-45 ปี อายุราชการมากกว่า 25 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 26-30 ปี อายุราชการระหว่าง 6-10 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.4 ผู้ตรวจสอบส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 30-40 ปี อายุราชการระหว่าง 11-20 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. ลักษณะการจกักรนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ จัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย ร้อยละ 72.22 จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 11.11 จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร้อยละ 11.11 และจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการอันจำเป็นภายในกลุ่มโรงเรียนน้อยที่สุด คือร้อยละ 5.56

3.2 กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ ประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน ร้อยละ 44.44 ประเภทการบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน ร้อยละ 27.78 ประเภทการจัดทำและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 11.11 ประเภทการวัดและประเมินผล ร้อยละ 11.11 และประเภทการพัฒนาหลักสูตรน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.56 เท่านั้น

และเมื่อจำแนกตามลักษณะโครงการแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการประเภทต่าง ๆ ในลักษณะดังต่อไปนี้ ประเภทการพัฒนาหลักสูตร จัดทำโครงการในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย ประเภทการสอนและการพัฒนา

การสอน จัดทำในลักษณะจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดทำขึ้นเอง เพื่อตอบสนองนโยบาย ประเภทการบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน จัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเอง เพื่อตอบสนองนโยบาย ประเภทการจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน จัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเอง เพื่อตอบสนองนโยบาย ประเภทการวัดและประเมินผล จัดทำในลักษณะจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดทำขึ้นเอง เพื่อแก้ปัญหาภายในกลุ่มโรงเรียน

3.3 ขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและครูต้องการให้มีขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา การวางแผน การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติ การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน การนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน

3.4 การปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย

3.4.1 การจัดประชุมทางวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นการประชุมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูทุกคนภายในกลุ่มโรงเรียน ตามลำดับจากมากไปหาน้อย บุคคลภายนอกที่เคยเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มโรงเรียนมากที่สุด ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ

3.4.2 คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากบุคคลภายนอก ประมาณ 1-5 ครั้งจากผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วย-ผู้อำนวยกาการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สำหรับครูส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศ ประมาณ 1-5 ครั้ง จากบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้อำนวยกาการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยกาการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ประธานกลุ่ม-โรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

3.4.3 คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและครูเคยเข้าร่วมกิจกรรมและวิธีการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนดังต่อไปนี้ คือ กวบรวมนิเทศครูใหม่ การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมปฏิบัติการ การจัดการอบรม การจัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร การสาธิต การทบทวนหรือทัศนศึกษา การประชุมปรึกษาหารือ และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 1-5 ครั้ง

3.5 ปัจจัยสนับสนุนในการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน แหล่งที่มาของปัจจัยที่สนับสนุนโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ประเภทบุคลากรได้จากกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จากมากไปหาน้อยตามลำดับ ส่วนแหล่งปัจจัยค่านงงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ได้จากกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามลำดับจากมากไปหาน้อยเช่นเดียวกัน

เกี่ยวกับความต้องการปัจจัยสนับสนุนในการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนนั้น กลุ่มโรงเรียนมีความต้องการดังนี้

ปัจจัยทางค่านบุคลากร ต้องการให้บุคลากรต่อไปนี้ช่วยเหลือในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอนดีเด่น และอื่น ๆ คือ อาจารย์จากวิทยาลัยครู

ปัจจัยทางค่านงบประมาณ ต้องการงบประมาณหมวดค่าใช้สอย ค่าวัสดุและค่าตอบแทน จากมากไปหาน้อยตามลำดับ

ปัจจัยทางค่านวัสดุอุปกรณ์ ต้องการให้กลุ่มโรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อเองมากกว่าให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้จัดซื้อให้

3.6 ผลการดำเนินงานตามโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

โครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการเพียงร้อยละ 66.67 ของจำนวนโครงการทั้งหมด เมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะโครงการแล้ว ปรากฏว่า โครงการที่มีลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาภายในกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ ร้อยละ 100 ส่วนโครงการลักษณะอื่น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังนี้ จัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย ร้อยละ 76.92 จัดทำตามแผนงาน/โครงการ

ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร้อยละ 50.00 และจัดทำตามแผนงาน/โครงการ
ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม้มรรควัตถุประสงค์และเป้าหมายที่โครงการ

3.7 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า เป็นปัญหาในการจัดการนิเทศการ
ศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน 5 อันดับแรก ได้แก่ ขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการ
นิเทศการศึกษาโดยตรง จำนวนบุคลากรที่มีหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษามีไม่เพียงพอกับ
ปริมาณงาน ขาดผู้นำในการจัดการนิเทศการศึกษาที่มีความสามารถ กลุ่มโรงเรียนได้
รับงบประมาณในการจัดการนิเทศการศึกษาไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการนิเทศ
การศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และขั้นตอนการนิเทศการศึกษา

ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรง-
เรียน 5 อันดับแรก ได้แก่ ขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดย
ตรง กลุ่มโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ กลุ่มโรงเรียนได้รับงบประมาณในการจัดการนิเทศ
การศึกษาไม่เพียงพอ จำนวนบุคลากรที่มีหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษามีไม่เพียงพอกับ
ปริมาณงาน บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
เทคนิค วิธีการ และขั้นตอนการนิเทศการศึกษา

สำหรับปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ ที่ได้จากคำถามปลายเปิด ได้แก่ ระบบกลุ่มไม่มี
ประสิทธิภาพ บุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการของกลุ่มโรงเรียน ไม่
ยอมรับบทบาทการนิเทศการศึกษาของคณะผู้นิเทศ ผู้นิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน
ขาดประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษา และขาดการประสานงานระหว่างบุคลากรภายใน
กลุ่มโรงเรียน

4. รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

หลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน
กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดสร้าง เป็นร่างรูปแบบการจัด
การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เสนอให้ผู้ตรวจสอบ จำนวน 42 คน
ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ประธาน-
กลุ่มโรงเรียน กรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครู ศึกษาร

ตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้จริง ปรากฏว่าผู้ตรวจสอบส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นไปได้ มีเพียงส่วนน้อย เห็นว่าควรปรับปรุง และมีน้อยที่สุด เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เงื่อนไขการปฏิบัติงานที่ผู้ตรวจสอบจำนวนค่อนข้างสูง คือ ร้อยละ 33.33 และ 28.57 เห็นว่าควรปรับปรุง ได้แก่ เงื่อนไขที่ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด วางระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพทุมธานีเพิ่มเติม และเงื่อนไขที่ให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการทุกประเภทตามข้อกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการและ ประเภทโครงการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบก็ยังได้ เสนอแนะคำแนะนำบางประการ เช่น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่เป็นที่ยอมรับของครู และการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพถ้าระบบบริหารกลุ่มโรงเรียน ที่พอ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติมจนกระทั่งได้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์แบบ มีสิ่งที่เป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติงานพอสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องปฏิบัติ ได้แก่ ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน กำหนดนโยบายการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด วางระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเพิ่มเติม กำหนดลักษณะการจัดทำโครงการและประเภทของโครงการให้กลุ่มโรงเรียนถือปฏิบัติ มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอร่วมมือกันให้ความรู้และนิเทศงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน วางโครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอนให้กลุ่มโรงเรียนวางโครงการรองรับ จัดสรรงบประมาณให้แก่กลุ่มโรงเรียนเพิ่มขึ้น และควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนโดยให้กลุ่มโรงเรียนรายงานผลการปฏิบัติ นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ และเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

2. สิ่งที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องปฏิบัติ ได้แก่ ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน กำหนดแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ วางแผนงาน/โครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน และประเภทการวัดและประเมินผลให้กลุ่มโรงเรียนวางโครงการรองรับ มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์อำเภอให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

และนิเทศงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้แก่ครูวิชาการกลุ่ม
ควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนโดยการให้รายงานผล การนิเทศติดตามผล และ
เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

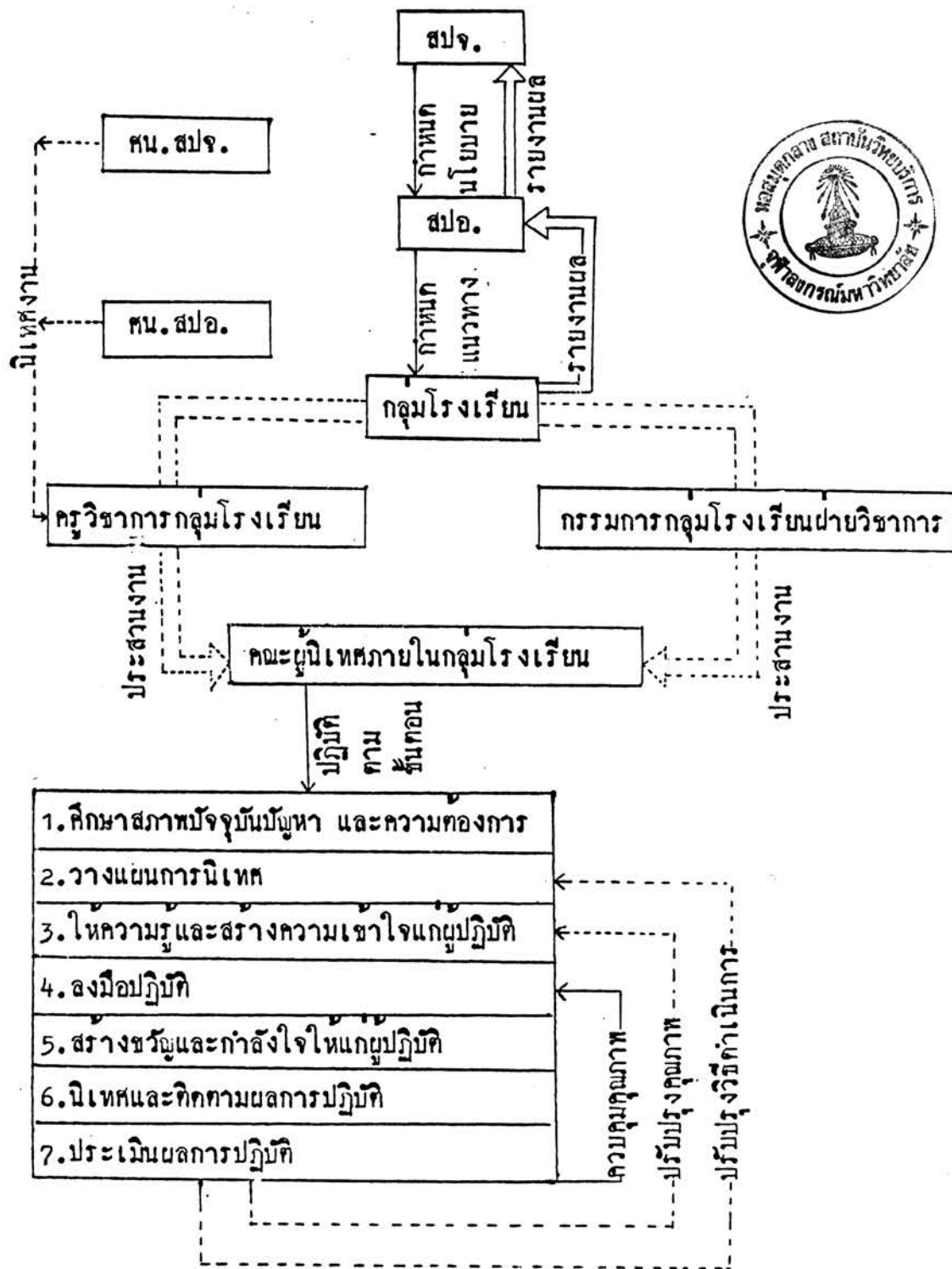
3. สิ่งที่กลุ่มโรงเรียนต้องปฏิบัติ ได้แก่ ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษา
ภายในกลุ่มโรงเรียน กำหนดแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้
สอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้
บุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนร่วมมือกันทำงานตามข้อตกลงที่วางไว้ร่วมกัน มีใช้การสั่งการ
จัดทำโครงการตามข้อกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการและประเภทของโครงการที่สำนัก
งานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามขั้นตอน 7 ขั้นตอน
ได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ วางแผนการนิเทศให้ความรู้และสร้าง
ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ
และประเมินผลการปฏิบัติพิจารณาเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์
ของการนิเทศ ขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศ และระดับคุณภาพของกิจกรรมที่พอจะยอมรับได้
ระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นและให้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ประธานกลุ่มโรงเรียน
และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนิเทศ และเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่ม

เงื่อนไขในการปฏิบัติทั้งหมดสรุปได้เป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี

.....

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ
2. วางแผนการนิเทศ
3. ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ
4. ลงมือปฏิบัติ
5. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ
6. นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ
7. ประเมินผลการปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ และมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ลักษณะการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนพบว่า กลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยมีการจัดทำเป็นโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน 4 ลักษณะได้แก่

1. จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
2. จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
3. จัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย
4. จัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการอันจำเป็นภายในกลุ่ม

กลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาในลักษณะที่ 1, 2 และ 3 ก็อาจเนื่องมาจาก การจัดการประถมศึกษาหรือการบริหารงานของระดับประถมศึกษาชั้นนั้นแบ่งออกเป็นหลายระดับ คือ ระดับชาติ รับผิดชอบกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนหลัก การกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐาน และการติดตามประเมินผล ในระดับจังหวัดรับผิดชอบในด้านการบริหารงานโดยการนำแนวนโยบายและแผนหลักมาจัดทำเป็นแผนของจังหวัด การจัดสรรงบประมาณและการบริหารงานให้เป็นไปตามแนวนโยบายและแผนหลัก ในระดับอำเภอมุ่งหน้าในการประสานงานการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนงานและโครงการด้านวิชาการของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในอำเภอ ซึ่งจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งในระหว่างโรงเรียนภายในอำเภอและระหว่างอำเภอ โดยที่จะต้องยึดแนวการบริหารงานของจังหวัดเป็นหลัก ในระดับกลุ่มโรงเรียนจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนภายในกลุ่มหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน โดยนำเอาแผนของส่วนกลางและจังหวัดมาจัดทำเป็นแผนงาน โครงการและแผนปฏิบัติงานของกลุ่มและของโรงเรียนภายในกลุ่ม

(ปรีชา คัมภีรปกรณ และน้องศรี ลิมชัยชนะ 2527 ก : 1372) ด้วยเหตุนี้กลุ่มโรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการนิเทศการศึกษาทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว สำหรับการจัดทำโครงการในลักษณะที่ 4 ที่ว่า "จัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาภายในกลุ่มนั้น" กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ค : 5) ได้กำหนดคุณลักษณะของงานบริหารกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่ามีขอบข่ายครอบคลุมลักษณะงาน ดังต่อไปนี้

...2. เป็นงานเร่งด่วนซึ่งต้องรีบดำเนินการ เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียหาย
ด้านคุณภาพการเรียนการสอน

3. งานที่เป็นปัญหาและความต้องการร่วมกันของทุกโรงเรียนหรือโรงเรียนส่วนใหญ่ภายในกลุ่มเดียวกัน...

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจึงได้จัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนทั้ง 4 ลักษณะ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มโรงเรียนจะจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาหลายลักษณะ แต่กลุ่มโรงเรียนก็จัดทำโครงการในลักษณะที่ 3 คือจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบายมากที่สุด และจัดทำโครงการในลักษณะที่ 4 คือจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาภายในกลุ่มน้อยที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงโรงเรียนร่วมกันในทุกด้าน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ (อคุศลศักดิ์ วงศ์โกลเมษฐ์ 2526 : 20)

การที่กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบายมากที่สุดนี้ นับว่าสอดคล้องกับประจักษ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่ สกค อุทรานันท์ (2529 : 218) ได้กล่าวไว้ว่า "การนิเทศภายในโรงเรียนจะได้รับความสนใจและนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย หากผู้บริหารระดับสูงได้กำหนดเป็นนโยบายสำหรับการปฏิบัติงานของโรงเรียน" ถึงแม้จะเป็นการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน แต่ก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัด

ดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะประสบความสำเร็จอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริหารระดับสูงจะให้ความสำคัญและความสนใจ กำหนดไว้เป็นนโยบายแล้วควมคุมให้กลุ่มโรงเรียนถือปฏิบัติ. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนอยู่ที่การให้ความสำคัญและความสนใจของผู้บริหารการศึกษาระดับสูง การดำเนินงานนิเทศการศึกษาที่ผู้บริหารระดับสูง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนให้ความสนใจและให้ความสำคัญนั้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานภายในกลุ่มโรงเรียนยินยอมที่จะให้ความร่วมมือและสนองตอบนโยบายของผู้บริหารการศึกษาอย่างเต็มที่

เกี่ยวกับการจัดประชุมทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการประชุมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมากกว่าการประชุมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยเฉพาะมากกว่าการประชุมของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน หรือการประชุมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 หมวด 3 ข้อ 13 ได้กำหนดหน้าที่ของประธานคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า

" 1. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แล้วรายงานให้อำเภอทราบ..." เมื่อมีการกำหนดจำนวนครั้งของการประชุมไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจึงได้มีการประชุมมากกว่ากลุ่มบุคคลอื่น ๆ การจัดประชุมเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากบุคคลากรมาจากต่างโรงเรียนกัน หากมิได้มีการจัดประชุมจะมีโอกาสปรึกษาหารือกันได้ไม่บ่อยนัก เนื่องจากทุกคนก็มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ นอกจากนี้การจัดประชุมยังช่วยให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้มีโอกาสและเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนิเทศการศึกษาอีกด้วย

เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่าคณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ได้รับการนิเทศจากบุคคลภายนอกซึ่งได้แก่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ

มากที่สุด แม้ว่าจะมีบางส่วนไม่เคยรับการนิเทศแต่ก็นับว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอรับผิดชอบการนิเทศการศึกษา ดังที่ได้ระบุไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ (2525 ช : 150) ไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาคือภารกิจสำคัญของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อส่งเสริมบุคคลในหน่วยงานของตนเอง และหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้งานด้านการศึกษา เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น" และระบุไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2524 : ค) ถึงหน้าที่ของกรศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอไว้ว่า

" 1. ร่วมวางแผนและดำเนินการนิเทศ แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และติดตามผลการปฏิบัติงานกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการ..."

คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ 1 - 5 ครั้ง และคณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ก็เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 41 - 45 ปี และอายุราชการมากกว่า 25 ปี ถ้าได้รับประสบการณ์ด้านกรนิเทศ ผูกพันกับคุณวุฒิและวิสัยทัศน์ที่มียุ่ยอมสามารถให้การนิเทศแก่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะช่วยให้ครูภายในกลุ่มโรงเรียน ได้รับการนิเทศการศึกษาอย่างทั่วถึง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าศึกษานิเทศก์อำเภอจะคอยเป็นผู้ช่วยเหลือแก่คณะผู้นิเทศภายในโรงเรียนในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาด้วยแล้ว การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนก็จะบังเกิดผลดีแก่กลุ่มโรงเรียนเป็นอย่างดี

เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิเทศการศึกษา พบว่า คณะผู้นิเทศและครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศศึกษาไม่เท่าเทียมกัน ในกิจกรรมหนึ่ง ๆ บางครั้งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 15 ครั้ง ในขณะที่บางคนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเลยเป็นต้น

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศศึกษาไม่เพียงพอและการจัดกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มก็เป็นได้ซึ่งจะต้องแก้ไขปรับปรุงเนื่องจากการเข้าร่วมการเข้าร่วมกิจกรรมนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นเพราะกิจกรรมการนิเทศถือเสมือนสื่อหรือพาหนะสำคัญที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย (สงัด อุทรานันท์ 2529 : 61) จึงควรได้มีการส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียนจัดกิจกรรมการนิเทศเพิ่มขึ้น

เกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามโครงการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนพบว่า บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการโดยส่วนรวมเพียงร้อยละ 66.67 ของจำนวนโครงการทั้งหมด ซึ่งก็สอดคล้องกับการวิจัยของ สมุทร สุขเกษม (2526 : 133) ที่พบว่า "การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มบ้านอื่น ๆ ได้แก่ บ้านหลักสูตร บ้านการเรียน การสอน บ้านการประเมินผล และบ้านการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติจริงน้อย" สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้โครงการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ อาจเนื่องมาจากกลุ่มโรงเรียนประสบปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษา ซึ่งได้แก่ขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยตรง ใ้รับงบประมาณในการนิเทศศึกษาไม่เพียงพอ และขาดวัสดุอุปกรณ์ หากหน่วยงานระดับเหนือ เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จะช่วยแก้ไขปัญหเหล่านี้ได้ ก็จะเป็นการช่วยให้กลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ ชูชาติ ทรัพย์มาก (2521 : 109) ได้กล่าวไว้ว่า

ทั้งประธานกลุ่ม ครูใหญ่ และครูผู้สอนก็มีความต้องการให้กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในระดับไม่แตกต่างกัน เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าประธานกลุ่มในฐานะผู้บริหารงานของกลุ่มโรงเรียนก็มีความประสงค์ที่จะดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนให้ดีขึ้นเช่นกัน แต่ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้กลุ่มโรงเรียนยังไม่สามารถที่จะดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนได้จากการวิจัยปรากฏว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการได้แก่ 1. ขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยตรง งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดวัสดุอุปกรณ์

สำหรับปัญหาการขาดบุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยตรง อาจเนื่องมาจากระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2523 หมวด 3 ข้อ 13 ซึ่งระบุหน้าที่ของประธานกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า " 2. เยี่ยมและนิเทศการศึกษาโรงเรียนภายในกลุ่มอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง..." ดังนั้นผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษา จึงมีเพียงประธานกลุ่มเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอ ผู้ที่อาจช่วยเหลือประธานกลุ่มโรงเรียนได้บ้างก็คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ตามแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 ที่ระบุไว้ว่า

1. ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน
2. ช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการ เพื่อให้เป็นตัวอย่างในด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม
3. ช่วยเหลือปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ

จะเห็นได้ว่าหน้าที่ตามแนวปฏิบัติดังกล่าวยังไม่ชัดเจนว่าให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเยี่ยมและนิเทศการศึกษาโรงเรียนได้หรือไม่ ในบางจังหวัดและบางอำเภอก็สามารถปฏิบัติได้ แต่บางแห่งไม่สามารถปฏิบัติได้ จึงควรจะมีการวางระเบียบปฏิบัติเสียใหม่ให้ชัดเจนไม่คลุมเครือ โดยพยายามนำทรัพยากรบุคคลมาให้เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการศึกษาให้มากที่สุด

สำหรับปัญหาในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ และขาดวัสดุอุปกรณ์นั้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่พบมากที่สุดของทุกหน่วยงาน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดทางค่านงบประมาณของประเทศ วิธีการที่ดีที่สุดสำหรับกลุ่มโรงเรียนในการแก้ปัญหา คำนึงการขาดแคลนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ก็คือ ระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น และพยายาม

ใช้ทรัพยากรเท่าที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา (พ.ศ.2525-2529) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 ก : 125) ที่ว่า

...6. ลดความไม่เสมอภาคในการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนการวางแผนการศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้กว้างขวาง และสอดคล้องกับแผนที่พัฒนาของท้องถิ่น และจำนวนประชากรในวัยเรียน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ประโยชน์มากที่สุด...

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ต่อจากนั้นก็ได้เสนอร่างรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ให้ผู้ตรวจสอบพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้จริง ปรากฏว่ามีเงื่อนไขในการปฏิบัติ 2 ข้อ ที่ผู้ตรวจสอบเห็นว่าควรปรับปรุง ได้แก่

...3. วางระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีชั้นใหม่ โดยกำหนดหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ชัดเจน ดังนี้

- 3.1 ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน
- 3.2 ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน โดยลดจำนวนชั่วโมงสอนให้น้อยลง
- 3.3 ทำหน้าที่นิเทศ ช่วยเหลือ และปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนและประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ...

การกำหนดให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน โดยลดชั่วโมงสอนให้น้อยลง แล้วใช้เวลาที่เหลืออยู่ที่ทำหน้าที่นิเทศ ช่วยเหลือ และปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน หากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวเป็นครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีครูพิเศษสอนหลายคน ก็ไม่สู้จะเป็นปัญหา

ในการปฏิบัติมากนัก แต่ถ้าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และต้องสอนประจำชั้น จะก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติมาก ผู้ตรวจสอบได้เสนอแนะว่าควรปรับปรุง ซึ่งผู้วิจัยก็นำไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแล้ว

เงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่ผู้ตรวจสอบเห็นว่าควรปรับปรุง คือ เงื่อนไขที่กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติที่ได้กล่าวไว้ว่า

กรรมการกลุ่มโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต้องจัดทำโครงการทุกประเภทตามข้อกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการและประเภทของโครงการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด เพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายซ้ำซ้อนกัน

ข้อกำหนดดังกล่าวมีรายละเอียดอยู่ในข้อ 4 ที่ได้กล่าวไว้ว่า

...4. ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการและประเภทของโครงการให้กลุ่มโรงเรียนถือปฏิบัติ ดังนี้

4.1 โครงการประเภทการพัฒนาหลักสูตรให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

4.2 โครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน ให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำในลักษณะจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

4.3 โครงการประเภทการบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน จัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

4.4 โครงการประเภทการจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน จัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

4.5 โครงการประเภทการวัดและประเมินผลจัดทำในลักษณะจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาภายในกลุ่ม

4.6 ให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการได้ทุกประเภท ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างถึงที่ตองแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการอันจำเป็นภายในกลุ่มโรงเรียนโดยเร่งด่วน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำโครงการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน พบว่ากลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน ร้อยละ 44.44 ซึ่งโครงการดังกล่าวจัดทำในลักษณะต่าง ๆ ถึง 3 ลักษณะ คือ จัดทำตามแผนงาน/โครงการของ สปจ. จัดทำตามแผนงาน/โครงการของ สปอ. และจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย ส่วนโครงการประเภทการพัฒนาหลักสูตรจัดทำเพียงร้อยละ 5.56 และเป็นโครงการลักษณะที่จัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย เมื่อไม่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้กลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดก็จัดทำโครงการซ้ำซ้อนกัน โครงการบางประเภท เช่น ประเภทการพัฒนาหลักสูตรจัดทำน้อยเกินไป ทั้ง ๆ ที่มีความจำเป็น ผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 146) เรื่อง "ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ" พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการสอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีสอน ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลการศึกษา" หากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะได้อำนาจกำหนดแนวปฏิบัติไว้ว่า แต่ละหน่วยงานต้องรับผิดชอบโครงการประเภทใดแล้วก็จะสนองความต้องการของครูได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง การกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการในรูปแบบที่เสนอค่อนข้างกว้างขวางกลุ่มโรงเรียนสามารถจัดทำโครงการทุกประเภทนอกเหนือจากประเภทที่จะต้องจัดทำได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการอันจำเป็นภายในกลุ่มโรงเรียน กว้างเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการในข้อนี้ไว้เช่นเดิม

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นถ้าร่างรูปแบบการศึกษานิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนไปใช้จริง ที่ผู้ตรวจสอบรูปแบบได้เสนอแนะไว้ในคำถามปลายเปิด ได้แก่ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่เป็นที่ยอมรับของครูโดยทั่วไป และการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพถ้าระบบบริหารกลุ่มโรงเรียนดีพอ

ในเรื่องที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่เป็นที่ยอมรับของครูโดยทั่วไปนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง วิธีการที่จะแก้ไขได้ก็คือ ในการพิจารณาคัดเลือกครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนควรจะได้คัดเลือกผู้ที่เหมาะสม นอกจากจะมีคุณวุฒิ วิทยุติ ตามที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 แล้ว ควรพิจารณาบุคลิกลักษณะ และความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลด้วย นอกจากนี้แล้วครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนก็ควรสร้างสมความสามารถโดยเฉพาะด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เช่นการอบรม อ่านหนังสือทางวิชาการและงานวิจัย สำรวจตัวเองว่ามีข้อบกพร่องอะไรบ้าง พยายามแก้ไขปรับปรุง นำเทคนิควิธีต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับกาล บุคคล และสถานที่

สำหรับข้อเสนอแนะที่ว่า การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพ ถ้าระบบบริหารกลุ่มโรงเรียนดีพอ ก็เป็นสิ่งที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่ง ชูชาติ ทรัพย์มาก (2521 : 107 - 108) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง" พบว่า "กลุ่มโรงเรียนมีการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการทำงานกลุ่มยังขาดเป้าหมายที่เหมาะสม คณะกรรมการกลุ่มยังสับสนในบทบาทของตนเอง ไม่รู้ว่าตนเองจะทำงานด้านบริหารวิชาการอย่างไร และในขอบเขตแห่งความเหมาะสมอย่างไร" อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้จัดการอบรมแก่ประธานกลุ่มโรงเรียนเป็นประจำทุกปี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ก็จัดให้มีการสัมมนาคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเป็นประจำ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ยังได้จัดทำเอกสารเสนอแนะแนวทางการบริหารกลุ่มโรงเรียน และให้มีการปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง ตลอดจนพยายามที่จะส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเข้าใจและมีบทบาทในการช่วยเหลือปรับปรุง พัฒนาการประถมศึกษาของทุกโรงเรียนภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการบริหารการประถมศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับโรงเรียนจนถึงระดับชาติ คาดว่าในอนาคตกลุ่มโรงเรียนจะเป็นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่ง ในการจัดการนิเทศการศึกษา

2. รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี

รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนที่ได้นำเสนอนั้น ประกอบด้วยการที่ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กำหนดนโยบายให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน พบว่า กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบายมากที่สุด นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า

วางแผนงานปรับปรุงโรงเรียนตามขอขมายของงานภายในกลุ่มและปฏิบัติให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของอำเภอ จังหวัด และแนวนโยบายของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานหรือโครงการฯ ดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนแต่ละโรงเรียนภายในกลุ่ม โดยเป็นการร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนภายในกลุ่มทั้งด้านกำลังงาน และกำลังความคิด และเสนอต่อระดับอำเภอเกี่ยวกับแผนงาน งบประมาณ วิชาการ และบุคลากร เพื่ออำเภอจะใช้เป็นข้อมูลในการเสนอต่อระดับจังหวัดต่อไป (ปรีชา คิมภีรปกรณ และดวงศรี สิมชัยชนะ 2527 ช : 1379)

กลุ่มโรงเรียนซึ่งประสานกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และกรรมการกลุ่มโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ก็จะประสานงานกันเป็นคณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน จัดทำโครงการนิเทศการศึกษาตามข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะโครงการและประเภทของโครงการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การปฏิบัติดังกล่าวนี้ว่าเป็นแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของงาน อันเป็นการขจัดปัญหาการนิเทศการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2518 : 160) เคยได้กล่าวไว้ว่า

...งานนิเทศการศึกษาที่เป็นอยู่ยังไม่รับกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ คือ งานนิเทศการศึกษาที่เป็นอยู่ค่อนข้างจะจำกัดอยู่แต่ในเรื่องความรู้ แต่ยังไม่สัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน อีกทั้งยังไม่คอยสัมพันธ์กับงานบริหารโรงเรียน คือเป็นไปในลักษณะทางคนทางท่า ซึ่งห่างปฏิบัติแล้วความสำเร็จของการนิเทศการศึกษาเป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และควรมีการประสานสัมพันธ์กัน เพื่อความคล่องตัวในการทำงาน และขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน...

นอกจากนี้รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนยังได้ส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการในลักษณะของการแก้ปัญหาภายในกลุ่ม อันเป็นการสอดคล้องกับหลักการของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ที่ เกษม สุกตสันต์ (2526 : 20) กล่าวไว้ว่า "กลุ่มโรงเรียนเป็นการผนึกกำลังของโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมมือและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและการดำเนินงานทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีมุ่งหวังที่จะให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มมีมาตรฐานทัดเทียมกัน"

เงื่อนไขที่ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีปฏิบัติ ที่ปรากฏในรูปแบบการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียน โดยถือว่างานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องกำหนดไว้ในรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียน เนื่องจกการทำงานระบบกลุ่มโรงเรียนนี้วันจะมีความสำคัญมากขึ้นในวงการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้วางแนวปฏิบัติว่าด้วยครุวิชาการกลุ่มโรงเรียนและระเบียบปฏิบัติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านกำลังงานและกำลังความคิดในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้งานนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหนึ่งด้วย จึงเป็นงานที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ

สำหรับการกำหนดนโยบายการจัดการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีนั้น เนื่องมาจากภารกิจประการหนึ่งของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา

พ.ศ. 2523 และจากพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 คือการจัดทำร่างนโยบายแผนพัฒนาการประถมศึกษา สอนต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ รวมทั้งการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ ดังนั้นการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนจะสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด-ปทุมธานี การที่รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนได้เสนอแนะให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อาศัยอำนาจตามความในแนวปฏิบัติว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2525 ข้อ 9 ที่ได้กำหนดไว้ว่า "...9. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อาจวางแนวปฏิบัติหรือกำหนดระเบียบให้เหมาะสมกับสภาพของจังหวัดได้..." วางระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ชัดเจนดังนี้

1. ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน
2. ช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนสายวิชาการ ให้เป็นตัวอย่างในด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม
3. นิเทศ ช่วยเหลือ ปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน และประสานงานวิชาการกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ

การวางระเบียบว่าด้วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวจะช่วยขจัดปัญหาและอุปสรรคในการจัดนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนที่ผลการวิจัยระบุไว้ว่า เป็นปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างระบุไว้ว่าเป็นปัญหาประการสำคัญคือ ขาดบุคคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยตรงใดทางหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้กำหนดหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาแล้วก็ได้ระบุไว้ด้วยว่า ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดร่วมมือกับศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและทำหน้าที่นิเทศงาน "การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน" แก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

เงื่อนไขของการปฏิบัติในข้อนี้สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524

ที่ได้กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ในหมวดสอง ข้อ ข. และ ข้อ ค. นอกจากนี้ ก็ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบุคลากรที่จะสนับสนุนการจัดกา
รนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม ซึ่งระบุไว้ว่าต้องการให้ศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์
จังหวัดสนับสนุนการจัดกา
รนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

ในการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนตามรูปแบบการจัดกา
รนิเทศการศึกษา
กลุ่มโรงเรียนควรจะต้องมีขั้นตอนการนิเทศศึกษาคงต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ
2. วางแผนการนิเทศ
3. ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ
4. ลงมือปฏิบัติ
5. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ
6. นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ
7. ประเมินผลการปฏิบัติ

ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติทั้ง 7 ขั้นตอน ก็ได้มาจากผลการวิจัยเกี่ยวกับขั้นตอน
การปฏิบัติ ที่คณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและครูต้องการ หลังจากการประเมิน-
ผลการนิเทศในขั้นตอนที่ 7 หากพบว่ามีอุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงาน
ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ก็อาจจะต้องปรับปรุงซึ่งอาจจะกระทำโดยการให้ความรู้และสร้าง
ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติอีกครั้ง หรือปรับปรุงวิธีดำเนินการโดยการวางแผนการนิเทศขึ้น
ใหม่ หรืออาจควบคุมคุณภาพโดยลงมือปฏิบัติต่อไปก็ได้

รูปแบบการจัดกา
รนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้าง นอก-
จากจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังประกอบไปด้วยเงื่อนไขในการ
ปฏิบัติงานของหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด-
ปทุมธานี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มโรงเรียนอย่างละเอียด การ
กำหนดรูปแบบและกลไกในการปฏิบัติทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างรัดกุม และสนองตอบต่อการ
แก้ปัญหาการนิเทศศึกษาอย่างแท้จริง รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะ
การจัดกา
รนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบทุกประการ

รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี

การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระเบียบตามนโยบายและแผนงานนิเทศการศึกษาที่กำหนดไว้ของบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครู การดำเนินงานดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายการจัดการประถมศึกษาภายในจังหวัด จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยถือว่างานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ
2. กำหนดนโยบายการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี
3. อาศัยอำนาจตามความในแนวปฏิบัติที่ช่วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2525 ข้อ 9 ที่ได้กำหนดไว้ว่า "...9. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอาจวางแนวปฏิบัติหรือกำหนดระเบียบให้เหมาะสมกับสภาพของจังหวัดได้..." วางระเบียบว่าช่วยครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี โดยกำหนดหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ชัดเจน ดังนี้

(1) ปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน

(2) ช่วยเหลือผู้บริหาร โรงเรียนสายวิชาการ เพื่อให้เป็นตัวอย่างในค่าน การเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม

(3) ทำหน้าที่พิเศษ ช่วยเหลือ ปรับปรุงงานวิชาการภายในกลุ่ม โรงเรียน และประสานงานวิชาการ กับศึกษานิเทศก์อำเภอ

4. กำหนดลักษณะการจัดทำโครงการ และประเภทของโครงการ ให้กลุ่ม โรงเรียนถือปฏิบัติในการจัดทำโครงการดังต่อไปนี้

(1) โครงการประเภทการพัฒนาหลักสูตร ให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นเอง เพื่อตอบสนองนโยบาย

(2) โครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน ให้จัดทำในลักษณะ จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดทำขึ้นเองเพื่อสนองนโยบาย

(3) โครงการประเภทการบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน จัดทำ ในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

(4) โครงการประเภทการจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน จัดทำในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย

(5) โครงการประเภทการวัดและประเมินผลจัดทำในลักษณะจัดทำตาม แผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหา ภายในกลุ่ม

(6) ให้กลุ่มโรงเรียนสามารถจัดทำโครงการได้ทุกประเภท ในกรณีที่มี ความจำเป็นอย่างหนึ่งที่ทองแก้ไข หรือสนองความต้องการอันจำเป็นภายในกลุ่มโรงเรียน โดยเร่งด่วน

5. มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดร่วมมือกับศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และทำหน้าที่พิเศษงาน "การนิเทศการศึกษาภายใน กลุ่มโรงเรียน" เพื่อช่วยเหลือให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินการนิเทศการ ศึกษาและสามารถจัดทำโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียน จัดทำโครงการในลักษณะจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาให้มากยิ่งขึ้น

6. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องจัดทำโครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอนให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการรองรับ

7. จัดสรรงบประมาณหมวดค่าใช้สอยและค่าวัสดุให้แก่กลุ่มโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับปริมาณงานและขนาดของกลุ่มโรงเรียน

8. ควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนโดย

(1) ให้กลุ่มโรงเรียนรายงานผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(2) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนิเทศ และตรวจเยี่ยมกลุ่มโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง

(3) ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษานิเทศก์จังหวัดต้องเข้าร่วมประชุมในการประชุมครูทั้งหมดของกลุ่มโรงเรียน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

9. ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยถือว่างานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ

10. กำหนดแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ

11. จัดทำแผนงาน/โครงการประเภทการสอนและการพัฒนาการสอน และประเภทการวัดและประเมินผลให้กลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการรองรับ

12. มอบหมายให้ศึกษานิเทศก์อำเภอให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และทำหน้าที่นิเทศงาน " การนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน " เพื่อช่วยเหลือให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสามารถดำเนินการนิเทศการศึกษา และจัดทำโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

13. ควบคุมการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนโดย

(1) รวบรวมรายงานผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน
เสนอต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(2) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ นิเทศ และตรวจเยี่ยมกลุ่มโรงเรียน
อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(3) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอต้องเข้าร่วม
ในการประชุมของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างน้อย
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

(4) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอต้องเข้าร่วม
ในการประชุมครูทั้งหมดภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

กลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

14. ให้ความสำคัญแก่งานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยถือว่า
งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ

15. กำหนดแนวทางการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้
สอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
รวมทั้งให้สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ อันจำเป็นภายในกลุ่มโรงเรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

16. คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครู จะ
ต้องร่วมมือกันทำงานตามข้อตกลงที่ได้วางไว้

17. กรรมการกลุ่มโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ต้องจัดทำโครงการ ทุกประเภทตามข้อกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการ และประเภท
ของโครงการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนด เพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติงาน
ของทุกฝ่ายเกิดความซ้ำซ้อน

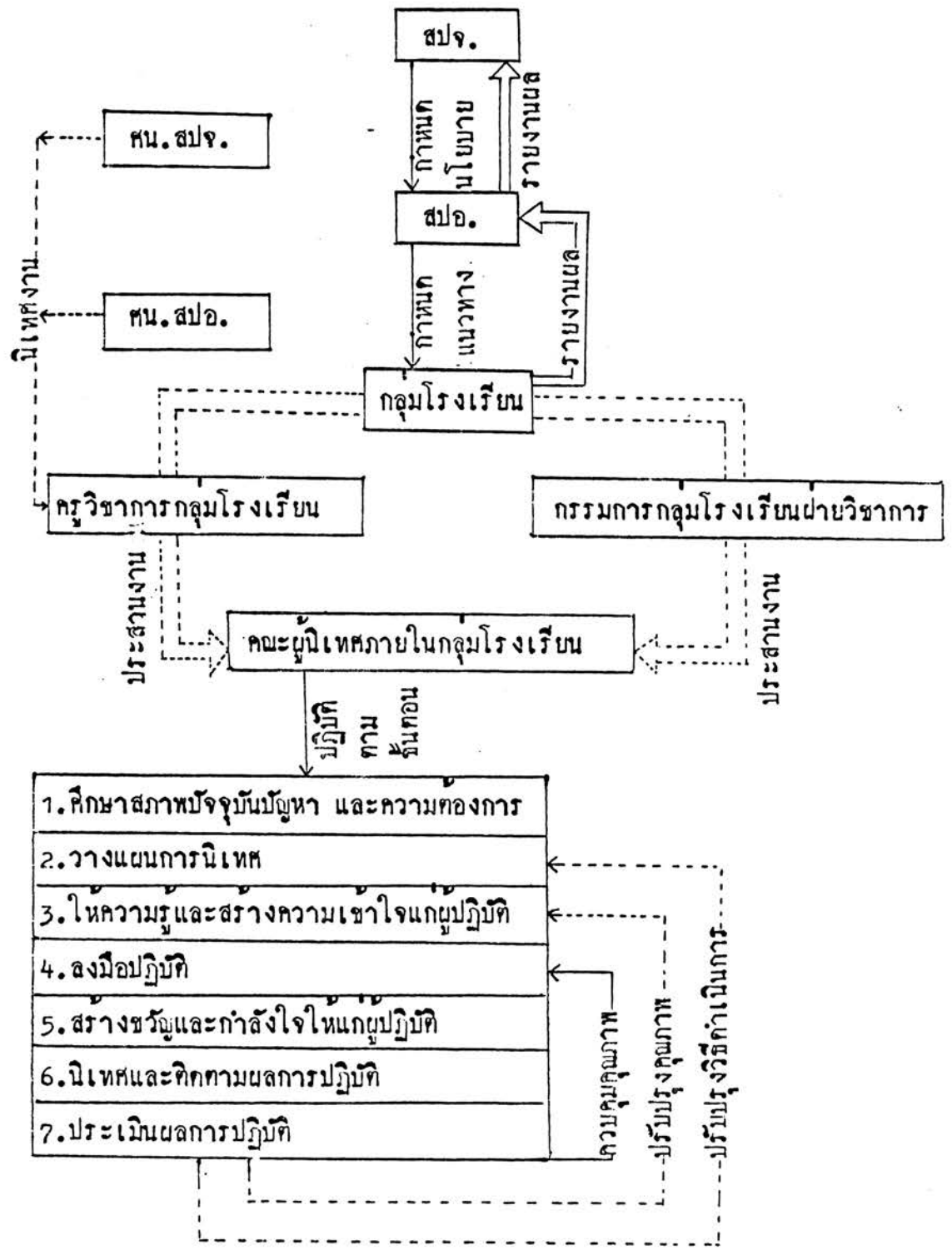
18. กลุ่มโรงเรียนควรมีขั้นตอนในการนิเทศศึกษาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของกลุ่ม
โรงเรียน

- ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการนิเทศ
 - ขั้นตอนที่ 3 ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ
 - ขั้นตอนที่ 4 ลงมือปฏิบัติ
 - ขั้นตอนที่ 5 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ
 - ขั้นตอนที่ 6 นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ
 - ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลการปฏิบัติ
- ทั้งรายละเอียดในแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพทุมธานี

.....

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ
2. วางแผนการนิเทศ
3. ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผูปฏิบัติ
4. ลงมือปฏิบัติ
5. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผูปฏิบัติ
6. นิเทศและติดตามผลการปฏิบัติ
7. ประเมินผลการปฏิบัติ

19. กลุ่มโรงเรียนควรพิจารณาเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนโดยคำนึงถึงจุดประสงค์ของการนิเทศ ขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศและระดับคุณภาพของกิจกรรมที่พอจะยอมรับได้

20. กลุ่มโรงเรียนจะต้องพยายามระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่องานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้มากที่สุด และควรใช้ปัจจัยที่มีอยู่แล้ว ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะกระทำได้

21. ประธานกลุ่มโรงเรียนจะต้องออกนิเทศ และตรวจเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่มอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

22. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะต้องออกนิเทศ และเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่มอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ควรจะทำการเผยแพร่หลักการนิเทศการศึกษา รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนและวิธีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไปยังผู้บริหารการศึกษา กลุ่มโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องก่อนที่จะนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนไปใช้จริง
2. ดำเนินการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและเทคนิคในการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือคณะผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนให้สามารถดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มได้
3. หากเป็นไปได้ ควรจะได้พัฒนาครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้มีความสามารถในการจัดนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนได้ เนื่องจากตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นตำแหน่งที่ค่อนข้างถาวร เพื่อบุคคลดังกล่าวจะได้ทำหน้าที่ประสานงานและจัดกิจกรรมนิเทศศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งควรจะได้ทำการวิจัยเพิ่มเติมเรื่องต่อไปนี้

1. ควรได้มีการศึกษาวิจัยลักษณะการจัดนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการจัดนิเทศการศึกษาในแต่ละจังหวัด
2. ผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลสำคัญ ที่จะช่วยสนับสนุนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการนิเทศศึกษา มาพอสมควร จึงควรจะได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนด้วย